

Sygn. akt III AUa 961/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Białecka (spr.)
Sędziowie:	SSA Romana Mrotek SSO del. Beata Górską
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2014 r. w Szczecinie

sprawy J. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o wypłatę emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 27 sierpnia 2013 r. sygn. akt VI U 775/13

oddala apelację.

SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecka SSO del. Beata Górską

Sygn. akt III AUa 961/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 13 marca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w S. odmówił ubezpieczonej uchylenia decyzji z 23 września 2011 r.

w części, w jakiej decyzja ta zawiesza, na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (dalej jako: ustawa zmieniająca) w zw. z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej jako: ustawa emerytalna), prawo do emerytury za okres od 1 października 2011 r. do 30 kwietnia 2012 r. Zdaniem organu rentowego, wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 r. (K 2/12, OTK-A 2012/10/121), nie ma zastosowania do przypadającego przed dniem 22 listopada 2012 r. okresu zawieszenia emerytur na podstawie wyżej wymienionych przepisów, ponieważ Trybunał nie wskazał

innej niż data ogłoszenia wyroku, daty utraty mocy obowiązującej wskazanej regulacji. Tym samym brak jest podstaw do wyrównania emerytury zawieszony we wskazanym okresie.

Ubezpieczona w odwołaniu od powyższej decyzji podniosła, że znajduje się w kręgu adresatów, wobec których Trybunał Konstytucyjny w powołanym wyroku orzekł o niezgodności regulacji art. 28 ustawy zmieniającej w zw. z art. 103a ustawy emerytalnej z Konstytucją RP. W ocenie ubezpieczonej, organ rentowy dokonał niewłaściwej interpretacji art. 190 Konstytucji RP, ponieważ wyrok Trybunału Konstytucyjnego odnosi skutek prawny *ex tunc*, a nie *ex nunc*. Nadto, zdaniem odwołującej się, organ rentowy w zaskarżonej decyzji nie kwestionował tego, że ubezpieczona znajduje się w kręgu adresatów powołanego wyroku, więc kwestia ta pozostaje poza sporem i dlatego też sąd w niniejszej sprawie nie powinien co do niej orzekać. Tym samym przedmiotem sporu w ocenie ubezpieczonej jest jedynie kwestia retroaktywności powołanego wyroku i związanej z tym wypłaty emerytury za sporny okres. W związku z powyższym wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez wznowienie postępowania zakończony prawomocną decyzją z 23 września 2011 r. wstrzymującą wypłatę emerytury w spornym okresie, o nakazanie organowi rentowemu podjęcia wypłaty emerytury za ten okres wraz z odsetkami od każdej niewypłaconej miesięcznej kwoty emerytury do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie i podtrzymał dotychczasową argumentację w sprawie.

W kolejnym piśmie procesowym ubezpieczona podtrzymała dotychczasowe stanowisko.

Wyrokiem z 27 sierpnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy wskazał, że przedmiotem sporu w niniejszym postępowaniu było prawo ubezpieczonej do świadczeń emerytalnych wstrzymanych przez organ rentowy w okresie od 1 października 2011 r. do 30 kwietnia 2012 r.

Sąd I instancji ustalił, że ubezpieczona urodziła się (...) Dnia 1 grudnia 2008 r. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale

w S. wniosek o emeryturę. Decyzją z 17 czerwca 2009 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od 1 września 2008 r., tj. od miesiąca,

w którym zgłoszono wniosek i jednocześnie zawiesił wypłatę świadczenia do

31 grudnia 2008 r., z uwagi na nierozwiązany stosunek pracy. Decyzją z 23 września 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z urzędu wstrzymał dalszą wypłatę emerytury z dniem 1 października 2011 r., z uwagi na kontynuację zatrudnienia przez ubezpieczoną. Organ rentowy wskazał, iż w celu podjęcia wypłaty emerytury ubezpieczona winna przedłożyć świadectwo pracy lub zaświadczenie potwierdzające fakt rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywała pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. 14 maja 2012 r. ubezpieczona złożyła w organie rentowym wniosek o wznowienie wypłaty zawieszonych świadczeń wskazując, że jej stosunek pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywała pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, uległ rozwiązaniu z dniem 30 kwietnia 2012 r. Decyzją z 28 maja 2012 r. organ rentowy wznowił wypłatę należnej ubezpieczonej emerytury od 1 maja 2012 r. tj. od dnia następującego po dniu rozwiązania stosunku pracy.

Sąd Okręgowy wskazał nadto, że wyrokiem z 13 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy zmieniającej w zw. z art. 103a ustawy emerytalnej, dodany przez art. 6 pkt 2 ustawy zmieniającej w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wyrok ten został opublikowany w Dzienniku Ustaw z 22 listopada 2012r., poz. 1285.

Sąd I instancji wskazał nadto, że 18 grudnia 2012 r. ubezpieczona wniosła

o wypłatę świadczeń zawieszonych w okresie od 1 października 2012 r., powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r.

Sąd Okręgowy zważył, że odwołanie okazało się niezasadne. Wskazał, że treść sentencji wyroku Trybunału Konstytucyjnego mogłaby nasuwać wniosek, że dotyczy on wszystkich osób, które uzyskały prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia

2011 r. Jednakże z uzasadnienia tego wyroku w sposób jednoznaczny wynika, że Trybunał Konstytucyjny uznał, że art. 28 ustawy zmieniającej w zw. z art. 103a ustawy emerytalnej jest niekonstytucyjny w stosunku do osób, które uzyskały prawo do emerytury w przedziale czasowym od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Sąd I instancji podkreślił, że ubezpieczona do grona tych osób jednak nie należy. Nabyła ona bowiem prawo do emerytury przed 8 stycznia 2009 r. (od 1 września 2008 r.), kiedy to na mocy art. 103 ust. 2 a ustawy emerytalnej, prawo do emerytury ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta

z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy

z pracodawcą, na rzecz którego praca była wykonywana przed nabyciem prawa do emerytury. Sąd Okręgowy wskazał, że przepis ten został skreślony z dniem 8 stycznia 2009 r. na mocy art. 37 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz.U.2008.228.1507 z 24.12.2008r.). Podstawą wstrzymania wypłaty emerytury wnioskodawczyni z dniem 1 października 2011 r. było zaistnienie przesłanki do zawieszenia wynikającej z art. 28 ustawy zmieniającej. Przepis ten stanowił, że do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, przepisy ustawy, o której mowa w art. 6, oraz ustawy, o której mowa w art. 18, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od 1 października 2011 r. Ustawą wymienioną w art. 6 jest ustawa emerytalna, w której to ustawie z dniem 1 stycznia 2011 r. na mocy powołanej ustawy zmieniającej wprowadzono art. 103a, który stanowi, iż prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Przepis ten był podstawą wydania decyzji z 23 września 2011 r. zawieszającej ponownie prawo do emerytury wnioskodawczyni z uwagi na nierozwiązanie stosunku pracy z pracodawcą, u którego była zatrudniona przed nabyciem prawa do emerytury.

Sąd Okręgowy zaakcentował, że – jak wynika z uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 r. oraz z samej treści sentencji wyroku – przepis art. 28 ustawy zmieniającej w zw. z art. 103 a ustawy emerytalnej, został uznany za niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa

i stanowionego przez niego prawa jedynie w stosunku do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., ale bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Wnioskodawczyni natomiast nabyła prawo do emerytury wprawdzie przed 1 stycznia 2011 r., ale w okresie, kiedy istniał jeszcze obowiązek rozwiązania stosunku pracy dla realizacji prawa do emerytury. Podejmując decyzję o przejściu na emeryturę, ubezpieczona miała możliwość wyboru między kontynuowaniem zatrudnienia i zawieszeniem prawa do emerytury lub rozwiązaniem stosunku pracy, z podjęciem wypłaty emerytury. Była więc w innej sytuacji, niż osoby, które przeszły na emeryturę po 8 stycznia 2009 r. – kiedy to nie było obowiązku rozwiązania stosunku pracy dla podjęcia wypłaty emerytury. Wprowadzenie do ustawy emerytalnej przepisu art. 103a w brzmieniu identycznym z przepisem wcześniej skreślonego art. 103 ust 2a, spowodowało powrót wnioskodawczyni do sytuacji istniejącej w dacie przejścia na emeryturę. Taka sytuacja nie powoduje – w świetle cytowanego wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego – naruszenia zasady zaufania obywatela do państwa, bowiem w momencie podejmowania decyzji o przejściu na emeryturę istniał jeszcze obowiązek rozwiązania stosunku pracy. Powołany przepis art. 103a ustawy emerytalnej nie został usunięty z porządku prawnego, bowiem nadal obowiązuje w stosunku do osób, które przeszły na emeryturę w okresie, kiedy istniał obowiązek rozwiązania stosunku pracy. Taki skutek wskazanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. jednoznacznie wynika, w ocenie Sądu Okręgowego, również z uzasadnienia zdań odrębnych dwóch członków składu orzekającego Trybunału. Sąd I instancji zważył, że w niniejszej sprawie zaszyły przesłanki, które uprawniały organ rentowy do zawieszenia wypłaty emerytury ubezpieczonej w okresie od 1 października 2011 r. do 30 kwietnia 2012 r. Ubezpieczona w dniu wejścia w życie przepisu art. 103a ustawy emerytalnej – 1 października 2011 r. – pobierała przyznane jej świadczenie, kontynuując jednocześnie zatrudnienie u dotychczasowego pracodawcy, na rzecz

którego wykonywała zatrudnienie bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury. Trafnie więc zauważył organ rentowy, że swoim zachowaniem wyczerpała dyspozycję znowelizowanego art. 103a ustawy emerytalnej i zasadnie wstrzymał jej wypłatę świadczenia emerytalnego. Tym samym zaskarżoną decyzję organu rentowego należy uznać za prawidłową i odpowiadającą obowiązującemu prawu. Stwierdzić bowiem należy, że zawieszenie wypłaty świadczenia w okresie od

1 października 2011 r. do 30 kwietnia 2012 r. nastąpiło zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i brak jest podstaw do uwzględnienia wniosku o wypłatę świadczeń emerytalnych za okres od 1 października 2011 r. do 30 kwietnia 2012 r.

Apelację od powyższego wyroku wniosła ubezpieczona. Zarzuciła: naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 28 ustawy zmieniającej w zw. z art. 103a ustawy emerytalnej przez ich zastosowanie, mimo sprzeczności tych przepisów z art. 2 Konstytucji RP, także w przypadku ubezpieczonej; naruszenie art. 21 i 64 Konstytucji RP przez odebranie odwołującej prawa do otrzymywania emerytury mimo słusznego nabycia bezwarunkowego prawa do tego świadczenia i prawa do jego wypłaty; naruszenie art. 32 Konstytucji RP przez nieuzasadnione zróżnicowanie sytuacji prawnej w okresie ochrony emerytalnej osób pozostających w podobnej sytuacji faktycznej i uzależnienie wypłaty emerytury od daty przyznania prawa do emerytury bez słusznego uzasadnienia. Nadto zarzuciła nierozpoznanie istoty sprawy przez Sąd

I instancji i orzekanie w zakresie niezaskarżonym przez ubezpieczoną i niespornym między stronami. W ocenie ubezpieczonej, przedmiotem sporu nie była kwestia, czy ubezpieczona należy do kręgu adresatów powoływanego wyroku TK, ponieważ organ rentowy tego nie kwestionował. Zdaniem apelującej, Sąd Okręgowy nie orzekł

o istocie sprawy, jaką była kwestia retroaktywności powoływanego wyroku TK

i w związku z tym wypłaty emerytury, a orzekł poza przedmiotem sporu. Nadto wskazała, że jej zdaniem znajduje się ona w kręgu adresatów wspomnianego wyroku. Wskazała, między innymi, że w jej ocenie podjęcie wypłaty emerytury równoznaczne jest z nabyciem prawa do tego świadczenia. Podniosła, że w związku z tym, Sąd Okręgowy źle zinterpretował wyrok. Wskazała nadto, że nie ma uzasadnienia dla zróżnicowania sytuacji prawnej osób, które nabyły prawo do emerytury przed

1 stycznia 2011 r., jeśli chodzi o inne skutki prawne wobec osób, które miały ustalone prawo do emerytury przed 8 stycznia 2009 r. niż wobec osób, które nabyły prawo do emerytury po tej dacie, ponieważ obie grupy mogły pobierać emeryturę bez rozwiązania stosunku pracy od 1 stycznia 2009 r. do 30 września 2011 r. Zróżnicowanie takie narusza zdaniem apelującej konstytucyjne zasady: zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, sprawiedliwości społecznej

i równego traktowania przez władze publiczne obywateli znajdujących się w podobnej sytuacji faktycznej i prawnej. Nadto podniosła, że TK w sentencji wskazuje jedynie datę 1 stycznia 2011 r. jako datę różnicującą sytuację ubezpieczonych. Wniosła

o zmianę zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji z 13 marca 2013 r. poprzez wznowienie postępowania zakończonych prawomocną decyzją z 23 września 2011 r. i nakazanie organowi rentowemu podjęcia wypłaty emerytury za sporny okres wraz z odsetkami od każdej niewypłaconej miesięcznej kwoty świadczenia do dnia zapłaty; ewentualnie wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wskazał, że w jego ocenie wyrok Sądu I instancji jest prawidłowy. Wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej okazała się nieuzasadniona.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie sądu I instancji jest prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał wszechstronnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd Odwoławczy podzielił ustalenia i rozważania prawne Sądu Okręgowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego

szczególowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z 5 listopada 1998 r. I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24 poz. 776, z 22 lutego 2010 r. I UK 233/09, Lex nr 585720).

Podstawową kwestią, która wymagała rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie było stwierdzenie, czy organ rentowy słusznie odmówił ubezpieczonej uchylenia decyzji z 23 września 2011 r. w części, w jakiej decyzja ta zawiesza prawo do wypłaty świadczenia emerytalnego od 1 października 2011 r. do 30 kwietnia 2012 r. Sąd Odwoławczy bada zgodność wydanej przez organ rentowy decyzji z prawem obowiązującym w dniu jej wydania, ustalając jednocześnie stan faktyczny, który stał się podstawą rozstrzygnięcia. Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie miał więc obowiązek zbadać, czy decyzja organu rentowego odpowiada prawu, nie mógł się jednocześnie ograniczać jedynie do poszczególnych kwestii wskazywanych przez strony. Rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest prawidłowe, ponieważ organ rentowy zasadnie zawiesił ubezpieczonej prawo do pobierania świadczenia emerytalnego w spornym okresie.

W pierwszej kolejności Sąd Apelacyjny podkreśla, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego, na który powołuje się ubezpieczona ma ograniczony zakres zastosowania, jak słusznie wskazał Sąd I instancji. Zakres ten zawężony jest jedynie do osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. (por. wyroki Sądu Najwyższego w sprawach III UK 122/12 i II UK 358/13, wyrok SA w Białymstoku III AUa 151/13). Jest to spowodowane tym, że – jak słusznie wskazał Sąd I instancji – nie obowiązywała wówczas ani regulacja art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej, ani też przepis art. 103a tej ustawy. W związku z tym, niezgodny z zasadą zaufania obywateli do organów państwa i stanowionego przez nie prawa, wyrażoną w art. 2 Konstytucji RP, był przepis art. 28 ustawy zmieniającej, który zakładał nadanie przepisowi art. 103a mocy wstecznej, rozciągającej się na okres przed wejściem w życie ustawy zmieniającej (1 stycznia 2011 r.), ale jedynie w czasie po uchyleniu przepisu art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej (od 8 stycznia 2009 r.).

Ubezpieczona, jak słusznie zważył Sąd Okręgowy, nie znalazła się więc w kręgu osób, które nabyły prawo do emerytury w tym okresie.

Jak podkreślił Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z 13 listopada 2012 r., (sygn. akt K 2/12), nie badał on konstytucyjności obowiązku uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą jako warunku realizacji nabytego prawa do emerytury, lecz zastosowanie nowej treści ryzyka emerytalnego na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej do osób, które w momencie jej wejścia w życie miały już ustalone i zrealizowane prawo do emerytury. Trybunał podkreślił, że przy podejmowaniu decyzji o przejściu na emeryturę istotne jest, aby ubezpieczony znał warunki, jakie będzie musiał spełnić, aby zrealizować to prawo i mógł się do nich przygotować. Trybunał wskazał, że w przypadku zasady zaufania obywateli do organów państwa i stanowionego przez nie prawa, podstawą jest pewność prawa, lecz nie tyle w rozumieniu stabilności przepisów, co w aspekcie pewności tego, że na podstawie obowiązującego prawa obywatel może kształtować swoje stosunki życiowe. W związku z tym, głównym aspektem naruszenia tej konstytucyjnej zasady w kontekście poruszanej problematyki było to, że gdyby obywatele, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., w momencie składania wniosku o przyznanie świadczenia, wiedzieli, że będą musieli przerwać zatrudnienie aby uzyskać wypłatę świadczenia, to w chwili osiągnięcia wieku emerytalnego mogliby zrezygnować ze złożenia wniosku o ustalenie prawa do emerytury i kontynuować zatrudnienie.

Ubezpieczona przeszła na emeryturę w 2008 r. i, jak słusznie wskazał Sąd I instancji, wiedziała że warunkiem pobierania świadczenia emerytalnego jest rozwiązanie stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, gdyż wówczas obowiązywał przepis art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej (por. wyrok SA w Szczecinie III AUa 974/12). W treści nabytego przez nią prawa zawierał się zatem nakaz rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą w celu pobierania świadczenia.

Sąd Apelacyjny wskazuje nadto, że prawo do emerytury nabywa się tylko raz

w ciągu życia (por. uzas. wyr. TK sygn. akt K 2/12). Decyzja o podjęciu wypłaty zawieszanej emerytury czy też decyzja o wysokości świadczenia emerytalnego wydana po jego przeliczeniu, nie stanowi nabycia prawa do emerytury.

Reasumując, skoro ubezpieczona nie znalazła się w kręgu podmiotów, wobec których regulacja art. 28 ustawy zmieniającej w zw. z art. 103a ustawy emerytalnej została uznana za niezgodną z Konstytucją RP, nie było podstaw prawnych do wypłaty zawieszanej emerytury za sporny okres. Zarzuty apelacyjne okazały się nieuzasadnione.

W związku z powyższym, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonej jako bezzasadną.

SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecka SSO del. Beata Górska